Perspectiefnota 7 juli 2021

Mark Veenstra
Hans Koenders
Joachim Bekkering
Henrica Bergsma
Anne van der Laan
Sandra de Wit

PvdA

Perspectiefnota 2021

Afgelopen jaar schreef het college in de inleiding van de perspectieven nota: “Door de grote onzekerheden als gevolg van de Coronacrisis, de stijgende uitgaven in het sociaal domein en schommelingen in de rijksuitkering schetsen wij een drietal scenario’s.” Dit jaar wordt dat opnieuw gedaan, maar wel in de wetenschap dat er wat meer zekerheid is dan vorig jaar. En dat is zeker fijn.

Nu een jaar later zien we dat het Rijk, tenminste voor jeugd, besloten heeft om substantiële extra middelen toe te kennen voor 2021 en 2022. Het is echter aan het nieuwe kabinet of dit doorgezet wordt naar 2023 en verder.

“Ongelijkheid en de kloof tussen arm en rijk”

We hebben kennisgenomen van de perspectieven voor de gemeente Westerkwartier voor het komende jaar en de periode die daarna komt. De huidige periode waar we in zitten, brengt onzekerheden met zich mee. We zitten nog in de pandemie en hoewel de maatregelen nu worden versoepeld en we als Nederlanders grotendeels zijn gevaccineerd, weten we natuurlijk niet hoe het straks na de zomer gaat. Er zijn wat dat betreft ook zorgen en onzekerheden, gezien het oprukken van de Deltavariant van het Coronavirus.

Daarnaast is de impact op de economie onduidelijk en zijn de maatschappelijke gevolgen hiervan nog niet te overzien. Wat we wel zien, is dat de sociale ongelijkheid en de kloof tussen arm en rijk maar blijft groeien. Inmiddels leven een half miljoen Nederlanders in armoede en dat lijkt alleen maar te groeien.

We hebben te maken met een demissionair kabinet en de formatie verloopt stroef. Welke invloed dat gaat hebben op ons als gemeente weten we nu niet. We moeten minimaal rekening houden met een vertraging op een aantal beleidsterreinen. Het gunstige is dat we vanuit het Rijk gelden toebedeeld krijgen om de tekorten in het sociaal domein te repareren. Een bittere noodzaak, want de tekorten lopen aardig op. En ondanks de inzet op preventie, het beter in controle houden van de regelingen, hebben we gewoon te maken met financiële gevolgen in het sociaal domein van beleid dat de overheid ons op legt. Denk aan de WMO-tekorten huishoudelijke hulp, waarbij we verplicht zijn te leveren en er geen mogelijkheid is tot toetsen of deze verstrekking ook voor elke inwoner nodig is. De meicirculaire biedt wat lucht, er komt straks structureel geld in plaats van incidenteel geld onze kant op.

Covid-19

Wat we weten is dat we trots kunnen en mogen zijn op hoe er in onze gemeente is omgegaan met alle uitdagingen die Covid-19 heeft opgeleverd. Hiervoor willen we ook onze grote waardering uitspreken naar de actieve manier van aanpak en handelen van onze ambtenaren, burgemeester en wethouders en alle anderen die zich hebben ingezet in deze bijzondere tijd.

Wat we nog niet weten is wat de effecten zullen zijn van de verschillende coronamaatregelen. Sommige sectoren zijn hard geraakt, anderen hebben juist geprofiteerd. In het Westerkwartier zien we positieve ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie. Heel mooi dat we vorige week de visie recreatie en toerisme unaniem hebben vastgesteld. Hierin zien we kansen, naast een economisch impuls zal ook de kwaliteit van leven van onze inwoners op termijn verbeteren wanneer deze visie tot uitvoer komt.

Covid-19 heeft tot versnellingen geleid op het gebeid van de detailhandelsvisie. Wij zien dit als een investering in de economie, maar ook als ondersteuning naar bedrijven zodat het mogelijk is om overeind te blijven in deze tijd samen met de verschillende steunmaatregelen, bijvoorbeeld NOW, Tozo, TOGS en TONK. In het Westerkwartier zijn er diverse plannen en

initiatieven om onze dorpscentra levendig te houden en de verblijfsduur van inwoners in de centra langer te maken. De fractie van de PvdA fractie zich af hoe het zit met de horeca, zij hebben een enorm lastige tijd gehad. Gelukkig mag er nu wat meer, maar we zien ook dat het lastig is voor hen om te investeren. We zien dat er qua terrassen meer mag, maar hoe mooi zou het zijn wanneer activiteiten in een centrum meer gecentreerd worden en er gestimuleerd wordt om een levendige sfeer te creëren. Dit kan bijvoorbeeld door te zorgen voor bomen, perkjes en bankjes. Door meer te concentreren, worden bezoekers die komen recreëren ook uitgedaagd om naar het centrum te komen. Een voorbeeld van een wat groter horecaplein met meer terrassen zien we in de Hoofdstraat van Zuidhorn. Aandacht voor een dergelijke indeling ziet onze fractie als kans om de verblijfsduur in de dorpscentra te verlengen.

We hebben ook zorgen. Zoals elk jaar spraken we als fractie verschillende keren met het onderwijs. Tijdens één van de gesprekken met RSG de Borgen spraken we specifiek over de gevolgen van Covid-19 voor de jeugd. En daar word je echt stil van. Gelukkig hoorden we ook mooie voorbeelden, er zijn bijvoorbeeld leerlingen die het juist goed deden in de tijd dat ze niet naar school konden. Maar voor de kinderen die het thuis moeilijk hebben, was de tijd van de schoolsluiting verschrikkelijk en zeker ook van invloed op de ontwikkeling. Onze zorg gaat over die leerlingen die qua schoolprestaties en vooral qua sociaal emotionele ontwikkeling achterstanden hebben opgelopen. Wij vragen dan ook alle medewerking van de gemeente als het gaat om inzet om die achterstanden in te lopen.

Hoeveel gevolgen de Coronacrisis uiteindelijk heeft voor de verenigingen, het verenigingsleven en de diverse dorpshuizen weten we nu nog niet. Na de zomer komt er meer duidelijkheid over een gestructureerde aanpak. Maar aan wat voor plannen mogen we denken, kan de wethouder alvast een tipje van de sluier oplichten? Is bijvoorbeeld het verlagen van huur voor accommodaties (sportaccommodaties, dorpshuizen, buurthuiskamers) een optie?

Sociaal domein

De fractie van de PvdA is blij te lezen dat de voorgenomen bezuinigingen op het sociaal domein geschrapt zijn. De taakstelling van 1,4 miljoen euro is losgelaten en dat lijkt ons ook een erg verstandig besluit. Er wordt immers aan zoveel knoppen gedraaid om de kosten te beïnvloeden, dit blijkt erg lastig. Een deel van de kosten is ook niet te beïnvloeden door de gemeente gezien de verplichting tot leveren van zorg. De PvdA vindt dat niemand tussen wal en schip mag vallen en wij zien ook dat het college er hard aan werkt om hiervoor te zorgen. Wel zien we dat op een aantal terreinen door zorgaanbieders hoge winsten worden weggeschreven. Om hier meer sturing aan te kunnen geven dienen we samen met VZ Westerkwartier een motie in. De fractie van de PvdA vindt het belangrijk dat alles wordt gedaan om hoge winsten te voorkomen, geld voor de zorg moet daarvoor worden ingezet voor de zorg. Wij roepen het college dan ook op om alles te doen wat mogelijk is om te voorkomen dat zorgaanbieders te hoge winsten maken. We vragen het college in de motie “tegen hoge winsten in de zorg” te onderzoeken op welke manier er houdbare en uitvoerbare grenzen aan winsten is op te leggen bij nieuwe en bestaande contracten in de zorg.

Armoede

Onlangs was de vooruitkijkspiegel over overerfbare armoede. Vanuit verschillende hoeken horen we dat deze avond een beweging heeft veroorzaakt. Dat dit nodig blijkt, is natuurlijk treurig genoeg. Beter is te kijken naar wat we kunnen bereiken met die toegenomen beweging en aandacht. Eén van de punten die ons bleek is het belang van betrekken van de inwoners waar het om of over gaat. Wij willen in het najaar dan ook graag in een vervolg op de vooruitkijkspiegel stilstaan met ervaringsdeskundigen bij het thema armoede. Het is voor ons, als raad, maar wellicht ook voor het college en ambtenaren, belangrijk van inwoners zelf

te horen waar ze tegenaan lopen in ons armoedebeleid of bij hun armoede en nog belangrijker te horen over waar zij behoefte aan hebben.

De ontstane kloof tussen arm en rijk willen we zoveel mogelijk preventief aanpakken om te voorkomen dat die kloof groter wordt. Waarbij het belangrijk is om gecombineerd te werken, tussen sociaal domein, onderwijs (leergeld) en sport. De nieuwe wet Gemeentelijke schuldhulpverlening biedt daar ook mogelijkheden toe. Tijdens de vooruitkijkspiegel spraken we over overerfbare armoede. Ook in het Westerkwartier zien we dat er kinderen zijn die geen toegang hebben tot digitale middelen, dit laat de Coronacrisis ons ook zien. Wanneer er voor kinderen onvoldoende mogelijkheden zijn om mee te doen, kan dit zo maar het begin zijn van een nieuwe generatie waar armoede heerst. Zij kunnen dan bijvoorbeeld geen materialen aanschaffen die nodig zijn voor school. Aan de kant van armoedepreventie is het wenselijk dat er wordt ingezet op samenwerking tussen de verschillende organisaties waarbij de vrijwilligersorganisaties hier op een goede manier bij worden betrokken. We moeten de drempels verlagen tussen de verschillende betrokken organisaties en de volgorde van in te zetten ondersteuning versterken.

De fractie van de PvdA hoort vanuit verschillende hoeken dat de inzet van hulpverleners efficiënter kan. Wij willen dan ook vragen om een overzicht van verleende zorg door de verschillende deelnemende organisaties in het armoedepact per soort zorgvraag en de verwijsbewegingen tussen die organisaties, dit van zowel de professionele organisaties als het voorliggend veld. We zouden graag zien dat dit overzicht jaarlijks bij de verschillende cijfers wordt verstrekt.

Wonen

Gewoon wonen

We constateren dat er al steeds meer wordt gebouwd. De kredietcrisis is een tijdje voorbij en langzaamaan zitten we in een wooncrisis. Er is immers een groeiende vraag naar woningen, de huizen- en huurprijzen stijgen. Mensen kunnen niet doorstromen naar een koopwoning, starters komen helemaal niet aan bod, het aanbod droogt op. Bij het vaststellen van de grondexploitaties zien we dat de kavels makkelijk verkocht worden, maar er is vooral aanbod in het duurdere segment. Daarnaast begint onze grondvoorraad aardig op te drogen. Is het strategie of wordt er gewoonweg geen grond aangeboden? Neemt de gemeente hier een proactieve houding in? Graag een toelichting van de wethouder.

In veel kernen worden de inbreidingslocaties optimaal benut om zo veel mogelijk huizen te bouwen. We zien helaas ook dat er in de kleinere dorpen, met name door Wold en Waard, keuzes gemaakt worden om huizen te slopen in plaats van te verduurzamen. In bijvoorbeeld Visvliet staan er een aantal woningen waar belangstelling voor is op de nominatie om gesloopt te worden. Omdat er volgens Wold en Waard geen vraag is, terwijl dorpsbelangen dat anders ziet. Hoe kunnen we er nu voor zorgen dat deze partijen nader tot elkaar komen? De woonvisie is prima, wel zien met name in de kleine kernen vraag ontstaan. De fractie van de PvdA ziet een rol voor de gemeente in overleg met woningbouwcoöperaties als het gaat om het gesprek over wat te doen met woningen die op de nominatie staan om gesloopt te worden, dit soort woningen zijn prima starterswoningen. De vraag zou gesteld kunnen worden aan coöperaties eerst de woningen te koop aan te bieden.

Bij plannen voor woningbouw vragen veel dorpen aandacht. In verschillende dorpen wordt hierin echt nood ervaren. Zeker in relatie tot de mogelijke nieuwbouw en verplaatsing van bedrijven en bijvoorbeeld scholen. In Grijpskerk, maar ook in andere dorpen, biedt dit juist mogelijkheden tot woningbouw op de ‘te verlaten’ plekken (zie manifest werkgroep wonen Dorpsbelangen Grijpskerk en Dorpscoöperatie Grijpkerk Verbonden) Hoe staat de wethouder hierin?

Het voorkomen van energiearmoede
Afgelopen periode hebben we de RES 1.0 vastgesteld. Een ambitie die we de komende jaren gezamenlijk tot uitvoer moeten gaan brengen. We hebben kennisgenomen van de uitvoerplannen duurzaamheid 2021 en 2022, naast de stimulatiemaatregelen voor wat betreft zon op dak. Het is en blijft een enorme opgave, zeker ook om onze inwoners enthousiast te krijgen, mee te nemen bij alle ontwikkelingen. We hebben onlangs het fonds wonen vastgesteld en we zijn eigenlijk wel benieuwd hoeveel geld al is gebruikt om woningen te verduurzamen. Daarnaast willen we de inzet intensiveren om ook mensen met een smallere portemonnee actief mee te laten doen aan de energietransitie. Mede door de inzet van energiecoaches, maar ook door het participeren in een coöperatie zoals de zonnecarport mogelijk te maken. Wij zijn benieuwd naar de ervaringen over hoe het loopt in andere gemeenten kijkend naar de uitdagingen rond energietransitie en het betrekken van inwoners, juist ook inwoners met een minder gevulde beurs. De energiecoaches zijn vrijwilligers, lukt het voldoende mensen te vinden voor deze taak? Zijn er ook nog andere mogelijkheden om inwoners te stimuleren mee te laten doen aan deze transitie? Gelezen het jaarplan duurzaamheid, zien we hierin nog wel wat ontwikkelkansen. Niet zozeer dat we als gemeente zelf het wiel moeten uitvinden, maar goed te kijken naar gemeenten waar het bijvoorbeeld wel werkt om inwoners, en dan met die met een smalle portemonnee juist mee te laten doen. We dienen hiertoe een motie in waarin we oproepen te onderzoeken of er best practice zijn in Nederland die een voorbeeld voor het Westerkwartier kunnen zijn.

Huisvesting en onderwijs

RSG de Borgen is al een aantal jaren in overleg met de gemeente over hun huisvestiging. Er ligt een noodzaak tot ontwikkelen, de huidige gebouwen zijn niet meer allemaal nodig waaraan de krimp, dalende leerlingaantallen ten grondslag liggen. Ook is er een duurzaamheidsopgave naast de veranderde vraag aan ruimtes in een school. Onderwijs staat niet stil, we hoorden afgelopen vrijdag van de plannen en ambities tijdens ons bezoek aan de Borgen. We zien dat ook de directie van de Borgen midden in de maatschappij staat, de afgelopen jaren is het oorspronkelijke plan aangepast, oog hebbend voor de financiële positie van de gemeente. De samenwerking die is gezocht met Biblionet Groningen en het Kunstkwartier juichen wij zeker toe. Gezamenlijke huisvestiging biedt kansen op verschillende manieren. Immers beweging in de bibliotheek, of gezamenlijke muziekprojecten op school en bij Kunstbedrijven geeft kansen. Daarbij verdienen leerlingen, docenten, het onderwijs maar ook een bibliotheek en Kunstkwartier een goed gebouw. Dus wat de fractie van de PvdA betreft een ja voor de huidige plannen!

Elk kind verdiend het om gezond op te groeien en zich breed te ontwikkelen. Wij zijn dan ook erg blij met de financiële impuls van de provincie aan de gemeente. De wethouder heeft afgelopen maandag een cheque van 1 miljoen euro voor de komende vier jaren ontvangen. Met dit geld kunnen activiteiten voor kinderen worden gebundeld, uitgebreid en versterkt.

Ambtelijke huisvesting

De herindeling is 918 dagen een feit, dat betekent dat we nu 918 dagen ervaring hebben met de huidige huisvestiging. Wij snappen heel goed dat het tijd is om na te denken over onze gebouwen, de huisvestiging. Maar laten we wel eerst eens goed uitzoeken wat het verduurzamen van de gebouwen nou echt moet kosten. Niet ons direct vast zetten op één locatie of één optie. Het is belangrijk voor ons, de fractie van de PvdA, dat we heldere en beargumenteerde keuzes kunnen maken. Geld kunnen we maar één keer uitgeven en wij willen goed kunnen uitleggen waarom we een keus maken. Het is goed ook de doorrekening van de variant Leek - Zuidhorn te doen. Wanneer de keus op locatie Midwolde valt dan vraagt dat om een flinke aanpak van de infrastructuur.

We hebben nog niet gesproken over de verkeersvisie, maar daar zal dan toch zeker naar gekeken moeten worden en op geanticipeerd moeten worden. Ook die kosten zien wij graag,

omdat het keuzes beïnvloedt. De keus om een totaalplan te maken waarbij afdelingen als gemeentewerken, Novatec, de kringloopwinkel en andere maatschappelijke instellingen worden meegenomen vinden wij logisch. In de planning is het ook belangrijk te bekijken hoe de volgordes qua planning moeten zijn. Onze fractie is niet voor een keus waarmee eerst nog verduurzamingsstappen gezet moeten worden om een gebouw tijdelijk in de lucht te houden, we zien dat als kapitaalvernietiging. We vinden het wel belangrijk om te verlaten panden zo achter te laten dat helder is welke investeringen nodig zijn om te voldoen aan verduurzamingseisen voor de nieuwe eigenaar, met daarbij een zekerheid dat die verduurzaming ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Kortom als fractie we willen een onderbouwde beslissing kunnen nemen. Waarbij de voorbeeldfunctie van de gemeente met betrekking tot verduurzaming een rol speelt, immers van inwoners vragen we hetzelfde te doen.

Sport en cultuur

Het afgelopen jaar hebben we verschillende ontwikkelingen gezien op het gebied van sport, het sportakkoord, de school in beweging, de aandacht voor sport via de Schans. Natuurlijk was ook sporten lastig lange tijd, weer door Covid-19. We zien echter ook dat voor veel inwoners Covid-19 ook een wake up call lijkt. En dat willen we graag benadrukken. Wij denken dat de aandacht voor leefstijl en gezondheid gecombineerd kan worden met bijvoorbeeld de gebiedscoöperatie. Er gebeurt in het Westerkwartier al heel veel op dit gebied en daar zijn we blij mee. Activiteiten op het gebied van leefstijl worden gebundeld in het lokaal preventieakkoord, het Westerkwartier is een JOGG- gemeente geworden, waarbij we zijn aangesloten bij de landelijke JOGG aanpak Gezonde Jeugd, Gezond Toekomst. We staan dus zeker achter alle acties die er zijn gericht op meer bewegen, zien graag dat dit mogelijk is voor alle inwoners, ook voor volwassenen met een smalle beurs.

Binnen het Westerkwartier zien we een rijke culturele ontwikkeling. Deze ontwikkeling is zo breed dat het ondoenlijk is ieder recht te doen als we ons richten tot bepaalde groepen. We zien natuurlijk de gevolgen van Covid-19, de sluitingen die zijn geweest en gelukkig ontstaat er weer ruimte en beweging. Onlangs bezochten leden van de fractie een tentoonstelling in de gemeente, we werden ons bewust van wat dat vraagt aan organisatie, maar ook wat dat kost. In een samenwerking tussen verschillende kunstenaars was een expositie samengesteld, waarbij juist Covid-19 als vliegwiel heeft gewerkt, hoe mooi is dat? De zoektocht naar geschikte ruimten om te exposeren, alleen of als groep is geen sinecure werd me verteld. Wat zou het mooi zijn als de gemeente hierin een rol kan spelen, bijvoorbeeld om te verbinden als het gaat om leegstaande panden en de mogelijkheden die er dan zijn, zowel voor kunstenaars als voor pandeigenaren of lege plekken in een centrum.

Als afsluiting, er gaat natuurkijk een heleboel goed, kijkend naar de korte tijd die deze gemeente bestaat. Ondanks de crisis wordt er nog steeds geïnvesteerd in bijvoorbeeld sport, cultuur en recreatie. Opdat iedereen zoveel mogelijk kan en mag meedoen. We zijn echt een sociale gemeente, op veel vlakken we hebben bijvoorbeeld de 130% regeling voor gezinnen die in de minima regelingen vallen, de eigen ombudsvrouw die het Westerkwartier heeft en het armoedepact. We zijn wellicht wat eigenwijs, maken soms keuzes die andere gemeentes niet maken maar als een van de sterkste economische regio’s in Groningen, na de stad mag dat ook best eens zijn. Dat heeft drie jaar kruisbestuiving vanuit de oude gemeenten ons inmiddels wel opgeleverd.

Tolbert, 6 juli 2021
Namens de fractie van de PVDA Westerkwartier,
Sandra de Wit, fractievoorzitter